

Т Veronikan

Nr 3/2017

T-Veronikan

Årgång 22 nr 3/2017

T-Veronikan ges ut av Örebro Läns Botaniska Sällskap. Bidrag till tidningen, synpunkter på innehållet och tips om botaniska händelser mottages tacksamt av redaktionen. Citat ur T-Veronikan får göras, om källan anges. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insända bidrag.

Omslagsbilder

Slätterblomma *Parnassia palustris* är den enda representanten för sitt släkte i vårt land. Har tidigare varit vanlig, företrädesvis växande på fuktiga ängar, men med slätterängarnas försvinnande har förekomsten minskat betydligt framför allt i södra delen av landet. Som andra tidigare slätterängsblommor har den nu huvudsakligen tagit sin tillflykt till vägkanter. Speciella karaktärer hos slätterblomman är omvandlade ståndare, så kallade staminodier, fransade bildningar med flikar som i toppen har en glandel och i sin basala del alstrar nektar. Ett annat särdrag är att ståndarna en efter en och i bestämd ordning, sträcker på sig, mognar och släpper sitt pollen medan pistillen avvaktar för att senare befruktas av pollen från andra blommor - en naturens ordning för att undvika självbefruktning. Rikligt med slätterblommor spridda över ängsmarken såg vi under återbesöket på Bölets ängar. Läs mer på sid 16.

Tistelsnyltrot *Orobanche reticulata*. Snyltrotväxterna är rotparasiter utan klorofyll. Tistelsnyltrot, som växer på halvskuggig, kalkrik mark, parasiterar på borsttistel och kåltistel. Om årets besök på en nyligen upptäckt lokal i Östernärke kan du läsa på sid 19.

Text och illustrationer: Björn Nordzell

Ansvarig utgivare

Daniel Gustafson

Redaktion

Gunilla Dahlén 070-325 36 22
dahlen.gunilla@gmail.com

Daniel Gustafson 073-714 16 06
daniel.gustafson@telia.com

Arne Holmer 0582-407 58
arne.holmer@telia.com

Björn Nordzell 019-24 40 31
bjorn.nordzell@telia.com

Material skickas till:

teveronikan@gmail.com

Manusstopp för

T-Veronikan

nr 4/2017 15 november

Utgivningsplan:

4 nr, mars, juni, sep, dec

Annonspriser, kr:

	1 inf	2-4 inf
Helsida	1000	800
Halvsida	700	600
Kvartssida	500	400
Åttandel	350	300

ISSN 1402-2419

Ordföranden har ordet

Daniel Gustafson

Maken till svampår det har varit i år!? I korridoren där jag jobbar, hos naturskyddsenheten på Länsstyrelsen i Örebro, har det dukats fram nya spännande arter nästan varje dag den senaste tiden. Kollegor har varit ute och hittat både det ena och andra och det är läge att försöka lära sig något nytt. Såväl sällsyntheter som lite vanligare arter har spridit väldoft och starka lukter omkring sig. Dropptaggsvamp, dofttaggsvamp, papegojvaxing, lädervaxing, hagmarksfinger, blårrödling, tallgråticka, slöjrkösvamp... Namnen får fantasin att forma bilder av fantastiska organismer. En del motsvarar det fantastiska även i form och färg medan andra är lite mer tillbakadraget brungrå. Svamparnas värld är vidunderlig.

Det är verkligen läge att inventera svampar ett sådant här år. Fruktkropparna skvallrar om vilka svampar som döljer sig i jorden. Många arter ger sig nu till känna efter många år i det fördolda. För de finns ju fortfarande där med sitt mycel även om de inte syns

ovan jord. Viktiga inte bara i sig själva utan också för träd och andra växter som får hjälp av dem att samla mineraler genom att bilda mykorrhiza. Viktiga också som nedbrytare och markluckrare. Kanske kan man i framtiden inventera dem genom att analysera DNA i jordprover – jag har nyligen tagit del av en groddjursinventering där man hittat salamandrar och grodor genom att analysera DNA i vattenprover från småvatten – men det är ju så mycket trevligare att strosa runt i den höstfärgade skogen och leta efter svamparna på plats.

Säkert har även flera av er medlemmar gjort intressanta svampfynd runt om i vårt län. Kom gärna på ”Sommarens fynd” den 12 november och dela med dig av dessa eller andra observationer (se programmet på sidan 22). Allt från svampar till kärlväxter är välkommet. Kollekt eller foton eller bara en berättelse. ÖLBS bjuder på fika, kunskaper och trevligt sällskap.

Årets julklapp från ÖLBS!

Ge bort Närkes Flora i julklapp eller gåva! Ett årsmedlemskap i ÖLBS ingår i priset.

Endast 420 kr!

Boken kan beställas av Owe Nilsson:
0586-72 84 78
owe.kga@telia.com

Fraktkostnad tillkommer om boken ska sändas med post.

Parkhättemossa *Orthotrichum pallens* i Närke

Text: Lars Löfgren.

Parkhättemossa *Orthotrichum pallens* anses nära hotad (NT) i rödlistan 2015. Förekomsten i Närke är bristfälligt känd och ännu återstår möjligen många lokaler att upptäcka. Den är troligen sällan sökt här.

Mossan kan sökas främst på stambarken av unga – gamla lövträd i hel- eller halvöppna bestånd. Den växer i *täta små, upp till en cm vida kuddar* med svagt *trubbiga, tillbakaböjda blad*. Mikroskopering av bladen avslöjar *cellernas dubbla papiller*. En sakkun- ning granskare kan godkänna bestämningen.

Lokalförteckning

Sexsifferkombinationen avser ruta i Rikets nät. Utelämnade är alltid 65... 14 (15)...

Fet stil = kommun, *kursiv* = socken

! = förf.

/ = har bestämt växten

; = tidsskilda fynd från samma lokal/lokaler

Närke (Söderström 1998).

Degerfors *Nysund* Ölsboda herrgård nära östra flygeln, på smärre lönnar 1872 C. Hartman (UPS, ArtDatabanken).

Hallsberg *Hallsberg* Herrfallsäng 1959 (Sjögren ms 1959). Herrfallsäng 503 678, 2001 okänd (Länsst. Örebro län).

Lekeberg *Hidinge* Garphyttans NP, lövängsområdet, spars. 1939 (Persson & Waldheim 1940, ArtDatabanken). Lanna, på ask 1958 N. Hakelier (S, Lindström 2002). N om Sågaregården 736 470, lund 2007 T. Hallingbäck (Artportalen).

Örebro *Glanshammar* Forshäll 750 770, alsumpskog, på gammal asp 1996 (Pettersson ms 1995-1997). Venen 753 772, 1996 (Pettersson ms 1995-1997). Månsaviken 753 771, lövsumpskog 1996 T. Pettersson (Länsst. Örebro län).

Kil Frösvidal, bäcklund 806 548, 1996 ! (OREB/T. Pettersson).

Lillkyrka Torpanäs 768 777, 1996 (Pettersson ms 1995-1997). NÖ om Torpanässundet 768 846, 1996 T. Pettersson (Länsst. Örebro län). Grythem 778 883, 1996 (Pettersson ms 1995-1997). V om Grythem 777 886

alfuktskog 1996 T. Pettersson (Länsst. Örebro län). NÖ om Götarsvik 784 870, 1996 (Pettersson ms 1995-1997). Ekeberg, Tegelugnshagen 783 870, lövlund på gammal asp 1996 T. Pettersson (Länsst. Örebro län). *Långbro* Karlslund, Svartån 1934 P. A. Larsson (ArtDatabanken); parken, 725 624, gamla lövträd 1999 ! (OREB/T. Hallingbäck).

Lännäs Äспенäs 593 906, lövlund 1995 (Pettersson ms 1995-1997). Grythem 777 887, 1996 (Pettersson ms 1995-1997). Vinön, V om Kålgårdsudden 646 445, hassellund 1997 T. Pettersson (Länsst. Örebro län). Vinön Kastaviken 640 465, lövlund med grova aspar 1997 T. Pettersson (Länsst. Örebro län).

Tysslinge Lockhyttan 1936 P. A. Larsson (ArtDatabanken). Latorp 723 526, 724 527, 725 526, 728 526, 732 531, 736 530, 737 529, 738 530, 748 537 Magasinshagen, 753 538, 753 540, 755 535, 757 536, 757 538, 764 690 unga stammar av alm och ask, täml. rikl. 2003 ! (OREB/T. Hallingbäck, Löfgren & Kaufmann & Wilhelmson ms 2003, Gustafson 2011).

Örebro Ulriksberg 764 690, allén 1995 ! (OREB/F. Eriksson).

Arboga *Götlunda* m.fl. På nybildade skär i Hjälmarens 1927-1934 (Morander 1981). Lunger, Bokärr 753 932, lövskog på alm 1996 K. Hylander (Artportalen). Stora Skäret, Locknäs 723 016, 2000 T. Pettersson (Länsst. Vsm län). Hanholmen, SÖ-delen 735 016, 2001 T. Pettersson (Länsst. Vsm län).

Herbarier

OREB = Örebro kommuns herbarium, bihang till Evolutionsmuseet Botanik, Uppsala universitet (Fytoteket)

UPS = Evolutionsmuseet Botanik (Fytoteket), Uppsala universitet

Manuskript (ms) och litteratur

Gustafson, D. 2011. Naturreservatet Vinteråsen. *T-Veronikan* 16(1): 18-19.

Lindström, Å. 2002. Intressanta nordiska kollektioner i Nils Hakeliers efterlämnade herbarium III. *Myrinia* 12(3): 83-91.

Löfgren, L., Kaufmann, H. & Wilhelmson, J. ms 2003. *Latorps ängar. Kärlväxter. Mossor. Lavar. Svampar. Kransalger*. Örebro kommun, stadsbyggnad.

Morander, R. 1981. *Lavar och mossor på några skär i Hjälmaran*. Meddelande från Växtbiologiska institutionen, Uppsala 1981:1.

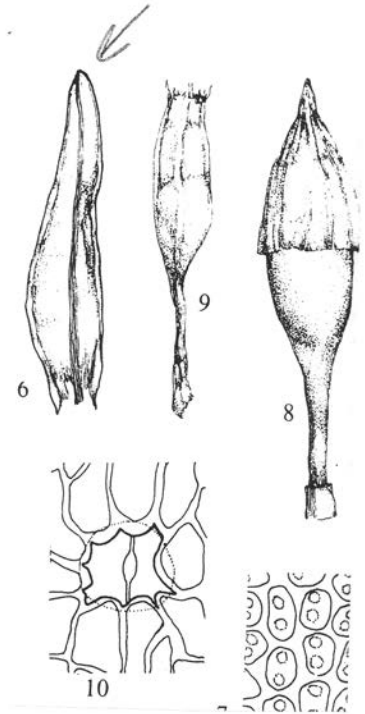
Persson, H. & Waldheim, S. 1940. *Mossfloran i Garphyttans nationalpark*. Kungl. Sv. Vet.-Akad. skrifter i Naturskyddsärenden 38.

Pettersson, T. ms 1995–1997. *Strandnära sjösänkningsskogar vid Hjälmaran. Nyckelbiotopinventering*. Skogsvårdsstyrelsen i Västmanlands, Södermanlands och Örebro län.

Smith, A. J. E. 1978. *The Moss Flora of Britain & Ireland*. Cambridge.

Sjögren, E. ms 1959. *Preliminär redogörelse för mossvegetationen inom Herrfallsäng och Södra Hammaren, Närke. Undersökning utförd på uppdrag av Vetenskapsakademins Naturskyddskommitté*.

Söderström, L. (ed.) 1998. *Preliminary distribution maps of bryophytes in northwestern Europe. 3. Musci (J-Z)*. Trondheim.

Parkhättemossa *Orthotrichum pallens*. Obs den trubbiga bladspetsen och bladens två papiller (stereolupp!). Efter Smith 1978.

Botanikdagarna i södra Skåne 29 juni – 2 juli 2017

Text och bild: Arne Holmer.

I år var det Lunds Botaniska Förening som var värdar för Svenska Botaniska Föreningens botanikdagar. Det var södra delarna av Skåne som skulle utforskas med Ystad som utgångspunkt.

Björn Nordzell och undertecknad reste i skönt solskensväder från Örebro i sällskap med Sivert Juneholm från Lindesberg. Vi turades om som chaufförer och jag fick pröva på att köra med automatväxel, ett litet äventyr för sig, som fungerade utmärkt. Vi anlände i god tid till Ystad och checkade in på hotellet Ystad Saltsjöbad. Det var vårt centrum under de närmaste dagarna. Här åt vi våra middagar och lyssnade på föreläsningar på kvällarna. Vid incheckningen fick vi som brukligt våra namnbrickor och tilldelades information och fördelades på två stora bussar, som skulle föra oss runt i landskapet. Från vår kant av Sverige, Örebro läns botaniska sällskap, deltog också Owe

Nilsson från Karlskoga och Märta Dahlberg från Grängesberg.

Många bodde på det stora hotellet, men Björn och jag inkvarterades i ett litet charmigt hotell inne i centrum av Ystad. Det hette Anno 1793 Sekelgården. Onekligen hade det en fläkt av gångna tider över sig. På husväggen på andra sidan gatan fanns en inskription som berättade om Karl XII vistelse här i staden mellan sina krigståg. Björn och jag trasslade oss med väskor och ryggsäckar uppför smala vindlande trappor till en liten ”svit” högt upp under takåsen. På något sätt ändå en rätt mysig atmosfär. Sivert bodde i en liten stuga på Ystad Camping.

Kustarun Centaurium littorale var. littorale.

Första exkursionsdagen styrde vår buss västerut. Vi vandrade ut på Gessie strandängar i Foteviksområdets naturreservat söder om Malmö. Det är ett flackt trädlöst område. Vid kraftiga vindar sköljer havet in ett stycke över land, vilket naturligtvis påverkar vegetationen. Vädrets makter stod inte helt på vår sida. Vi klarade oss från besvärligt regn men himlen var grå och vinden ruskade om rejält bland växterna till bekymmer för alla som ville fotografera. Gångna tidars ibland diskutabla växtinsamling till herbarier har delvis övergått till insamling av växtbilder genom fotografering, ett sätt för många att stilla sin samlarinstinkt, samtidigt ett sätt att lära sig växter. Under dagen guidades vi av den vackert skäggpyrde Åke Nilsson. Lars Fröberg anslöt och gav oss klara besked i

Småhaverrot *Tragopogon pratense* subsp. *minor*.

många artbestämningar. Vi fick t.ex. lära oss att fjällkvanne *Angelica archangelica* subsp. *archangelica*, inte bara finns uppe i norra Sverige. Man kan också få se fjällkvanne vid kusterna, t.o.m. i sydligaste Sverige på stränderna i Skåne. Här i Gessie noterade vi dock bara strandkvanne *Angelica archangelica* subsp. *littoralis*.

Bort mot hundra olika arter antecknades här, däribland några rödlistade: dikesskräppa *Rumex conglomeratus*, smal käringtand *Lotus tenuis*, marrisp *Limonium vulgare*, strandsötväppling *Melilotus dentatus* och vanlig backruta *Thalictrum simplex* subsp. *simplex*.

Utan att göra artlistan alltför lång ska ytterligare några arter som tilldrog vår uppmärksamhet nämnas, arter som vi inte finner hemma i Närke: Salttåg *Juncus gerardii*, grå åkertistel *Cirsium vulgare* var. *incanum*, småhaverrot *Tragopogon pratense* subsp. *minor*, blankstarr *Carex otrubae*, smult-ronklöver *Trifolium fragiferum*, kustarun *Centaureum littorale* var. *littorale*, luddkrissla *Inula britannica*, och bitterkrassing *Lepidium latifolium*.

Vi förflyttade oss mot en moränkulle i slättlandskapet, Borrebacke, öster om Klags-

Strandsötväppling *Melilotus dentatus*.

hamn. Här på kullen fick förmodligen under bronsåldern några av traktens stormän sin sista vila. Här finns en sägen om en skattkista funnen i högen, som på ett oförklarligt sätt plötsligt försvann. Vi hade här en fin utsikt över Söderslätt. På avstånd såg vi Malmö och det höga utropstecknet Turning Torso. Tack vare långvarig hävd genom bete och slåtter växer på kullen en genuin och artrik flora. Som någon har sagt, ”på få platser i Sverige lär så många sällsynta och rödlistade arter trängas på en så liten yta”.

Vi började med att styrka oss med förmiddagskaffe invid vägen. I åkerkanten fann vi rödmire *Lysimachia arvensis*. Sedan vandrade vi genom det vindsvepta gräset

Rödmire *Lysimachia arvensis*.

Piggtistel *Carduus acanthoides*.

och beundrade ett stort bestånd med klintsnyltrot *Orobancha elatior*, som parasiterade på väddklint *Centaurea scabiosa*. Här växte också klotullört *Filago vulgaris*, fältvädd *Scabiosa columbaria*, sammetsbockrot *Pimpinella saxifraga* subsp. *nigra*, piggtistel *Carduus acanthoides* och ljungsnärja *Cuscuta epithymum*, som parasiterade på bl.a. gulmåra *Galium verum*.

Vi återvände sedan till stränderna vid Öresund, strax söder om Lernacken där Öresundsbron börjar. Vi såg på håll den stora bron försvinna i diset ut över vattnet bort mot Danmark. Bunkeflo strandängar heter

Engelsk skörbjuggsört *Cochlearia anglica*.

området vi besökte. Här var kanske vår mest eftersökta art dansk iris *Iris spuria*. Så här års var den överblommad men efter mycket letande hittade vi några ännu hyggligt fräscha blommande exemplar. En annan växt som vi samlades omkring här var engelsk skörbjuggsört *Cochlearia anglica*.

En lite längre busstur förde oss därefter till Stjärneholms borgruin lite väster om Skurup. Här stoppade vi i oss lite mat invid ladugårdsvägen samtidigt som Lars Fröberg demonstrerade några växter. Han lärde oss bl.a. skilja på sparnäva och mjuknäva. En ny bekantskap för några av oss var glansveronikan *Veronica polita*, som växte vid våra fötter. Den vackraste växten vi såg under vandringen i omgivningarna var nog rapunkelklockan *Campanula rapunculus*, sällsynt och rödlistad som sårbar (VU). En nästan hisnande botanisk upplevelse var att få se en för Sverige nyupptäckt växt. I vallgraven fiskades flera olika arter andmat upp till beskådande, bl.a. en synnerligen liten art som kallas dvärgandmat *Wolffia arrhi*, Sveriges minsta blomväxt ca 1 mm i diameter. Den upptäcktes just på den här platsen 2013 av Erik Ljungstrand. Vi resonerade också om det i andmatfångsten fanns en art som heter japansk andmat *Lemna japonica*.

Glansveronika *Veronica polita*.

Under den andra exkursionsdagen vistades vår grupp i östra Skåne. Vi guidades av Kjell-Arne Olsson och Lars Fröberg. Först var vi i reservatet Vitemölla strandbackar. Trots ett strilande regn var det en stor botanisk upplevelse att långsamt vandra över ett område som kan kallas sandstäpp med sanddynor ut mot havet. Många för Sverige mycket ovanliga växter finns här. Vi såg t.ex. stor sandlilja *Anthericum liliago*, sandnejlika *Dianthus arenarius*, sandvedel *Astragalus arenarius* och hedblomster *Helichrysum arenarium*. Det genomgående epitetet *arenarium* i växtnamnen anger ju att de växer på sandig mark. Vi såg gräsen sandtimotej *Phleum arenarium* och sandsvingel *Festuca polesica* och inte minst gräset tofsäxing *Koeleria glauca*, vilket är en ledart för sandstepp. Botanisterna talar om ett tofsäxing- eller Koeleriasamhälle. Rätt vanlig var också borststäl *Corynephorus canescens* som växer i täta tuvor med smala ganska hårda, styva blad. En liten vacker blomma på sanddynerna var klittviol *Viola tricolor* subsp. *curtisii*. Vi kämpade oss fram i blåsten och regnet längs vattnet. På de små flygsanddynerna dominerade strandråg *Leymus arenarius* och sandrör *Ammophila arenaria* och korsningen, Östersjörör *Am-*

Stor-, kup- och dvärgandmat *Spirodela polyrhiza*, Lemna gibba resp. *Wolffia arrhi*.

Regn vågor och paraplyer i naturreservatet Vitemölla strandbackar.

Dvärgjordstjärna *Gastrum schmidelii*.

mophila arenaria × *Calamagrostis epigejos*. Vi fann också svampar som lever i sandig, kalkrik miljö, stjärkröksvamp *Tulostoma brumale* och några dvärgjordstjärnor *Gastrum schmidelii*.

Längre söder ut på skånska östkusten kom vi till Stenshuvuds nationalpark. Här fick vi kanske dagens ymnigaste dusch. Efter att ha ätit vår lunch i skydd under täta trädkronor tittade vi in i nationalparkens naturum och sedan gick vi genom ett litet rikkärr

Klittviol *Viola tricolor subsp. curtisii*.

Hedblomster *Helichrysum arenarium*.

ofta kallat "Orkidängan" på grund av sina många arter med orkidéer. De var allmänt överblommade nu, men något exemplar av majnycklar med blommor kunde vi finna. Här växte också bl.a. kärrjohannesört *Hypericum tetrapterum*, spikblad *Hydrocotyle vulgaris* och småvänderot *Valeriana dioica* och skogsskräppa *Rumex sanguineus*. Inne i den fuktiga lövskogen kunde vi se skogsveronika *Veronica montana*.

Simris strandängar är ett naturreservat vid kusten söder om Simrishamn känt för sin artrikedom. En betesmark med strandängar, kalkkärr och hållmarker. Här strejkade min kamera i regnvädret och det var svårt att hantera anteckningsblocket. De som lyckades göra goda anteckningar har rapporterat bort mot hundra arter varav många är kalkkrävande och sällsynta. Det är ett område värt att göra återbesök till. Där blommar förmodligen mycket vackert i månadsskiftet maj-juni. Jag imponerades av de många jättestora tuvorna med vippstarr *Carex paniculata*, en mycket sällsynt växt hemma i Närke och här växte även den omdiskuterade fjällkvannen.

Den tredje och sista exkursionsdagen gick för vår del till centrala delar av södra Skåne. Vi gjorde flera stopp längs den i naturkretsar så omtalade, vackra och intressanta

Fyledalen. Inte heller i dag undslapp vi regn, men som man säger ”det finns inget dåligt väder bara dåliga kläder”. Våra kunniga guider, Ulf Ryde och Eva Waldemarsson, berättade och visade oss så mycket intressant att vi nästan glömde bort att tänka på vädret. Vi började med en vandring ned i dalen vid Röddinge. Det blev lite av en gräs vandring. Här fick vi bekanta oss med många arter som trivs i skuggig lite fuktig lundmiljö (denna dag extra blöt), vilket också

Kjell-Arne informerar i ett rikkärr i Stenshuvuds nationalpark.

framgår av passande namn, lundslok, lund-äxing, lundgröe och lundskafting (resp. *Melica uniflora*, *Dactylis polygama*, *Poa nemoralis* och *Brachypodium sylvaticum*). Andra lundgräs var långsvingel *Schedonorus giganteus*, strävlost *Bromopsis benekenii*, hässlebrodd *Milium effusum* och det mycket sällsynta skogskornet *Hordelymus europaeus* (en VU-art). Bland växter som trivdes i den miljön kan också nämnas stor häxört *Circaea lutetiana*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea*, myskmadra *Galium odoratum*, buskvicker *Vicia dumetorum* och vitskråp *Petasites albus*.

Lunchen intogs vid Baldringe kyrka och vi kunde spana in växter även under matpausen. Invid en uthusvägg noterades ett vackert bestånd med kåltistel *Cirsium oleraceum*. I en vägkant i närheten såg vi skärblad *Falcaria vulgaris*, en inkomling i Sverige från sydöstra Europa.

Efter lunchen hamnade vi i bokskogen vid Lyckås. Det mest anslående när vi lämnade bussen och vandrade iväg var det imponerande beståndet av bitterskråp *Petasites japonicus* med sina jättestora blad vid vägkanten. I omgivningarna var parkgröe *Poa chaixii* ett vanligt gräs och inne under lövträden kunde vi se vitfryle *Luzula luzuloides* och fläcklungört *Pulmonaria officinalis*. På

ett blad i skogskanten fick några av oss syn på en vacker liten mätarfjäril på vilken de fjärilskunniga satte namnet almfläckmätare *Calosipilos sylvata*.

Vi vandrade ned i Fyledalen igen vid naturreservatet Benestads backar. Där fick vi en anslående utsikt bort över dalen genom regndiset. Naturreservatet erbjuder en mångsidig naturupplevelse. Här finns

Kärrojohannesört *Hypericum tetrapterum*.

Eva Waldemarsson, SBFs nya ordförande, guidar i Fyledalen.

olika typer av kärr och torrängar. Kalkhaltigt grundvatten har under långa tider trängt fram och bildat metertjocka lager av kalktuff. Vi vandrade på dalens nordöstra sida som är exponerad mot sol från sydväst, något som gynnat en intressant flora. Till en början gick vi nedåt genom ett kalkkärr med högvuxen trubbtåg *Juncus subnodulosus* med inslag av blåtåg *Juncus inflexus*. På sluttningen finns också mer lågvuxna kärrpartier som domineras av axag *Schoenus ferrugineus*. Bland växter som sågs

Ulf Ryde med bitterskråp *Petasites japonicus*.

fanns den mycket sällsynta stor ögontröst *Euphrasia officinalis* subsp. *pratensis*, kärrjohannesört *Hypericum tetrapterum*, kortbladig spåtistel *Carlina vulgaris* subsp. *vulgaris*, jordtistel *Cirsium acaule*, kåltistel *Cirsium oleraceum*, jätteloka *Heracleum mantegazzianum*, näbbstarr *Carex lepidocarpa*, ängsstarr *Carex hostiana*. Här växer också fältnocka *Tephrosia integrifolia*, rödlistad CR (akut hotad), på en av få platser i Sverige.

Exkursionsdagen avslutades i Örups almskog, eller rättare sagt det som finns kvar av denna skog. Här slog almdöden till tidigt i Sverige och nu ser det inte ut att växa upp någon skog igen i varje fall inte med höga almar. Eva Waldemarsson berättade för oss skogens sorgliga historia. I närheten ligger Örups rikkärr. Här växer axag men framför allt domineras kärret av korsningen mellan axag och knappag *Schoenus ferrugineus* × *nigricans*. Det var länge sedan man såg knappag i kärret. När vi snubblade fram mellan de höga tuvorna såg vi bl.a. kärrknipprot och kärrjohannesört.

På kvällen var det traditionsenligt högtidlig avslutning av botanikdagarna med en god middag vid vilken veckans guider och arrangörer avtackades. Även i år förädlades de en vacker tavla med Pältsanfjällets laestadiusvallmo, signerad Stefan Hansson.

12 Stor häxört *Circaea lutetiana*.

Botanikläger i Nora och Lindesberg 7-9 juli

Text: Camilla Pettersson. Bild: Marie Janson, Agneta Nyqvist m.fl.

Denna sommar 2017 skulle Botaniklägret ta plats i Nora - min hemkommun - och Lindesberg. Med stor förtjusning anmälde jag mig och hoppades lära mej mycket, och just så blev det.

Vi startade upp vid Älvhyttans Missionshus, som ligger i den ena änden av Venakärret. Daniel och Michael berättade historien om senare års arbete med kärret. Venakärret är ett rikkärr som förr varit myrslättermark och som nu har restaurerats i projektet Reclaim för att återfå sin forna glans.

Nu var det dags att kasta oss ut på spången bland gräsull och vattenklöver, solen sken på oss och mycket var det att undersöka. När vi kommit av spången in i den skuggiga skogen mötte oss ett fantastiskt himmelsblått bestånd av äkta förgätmigej, ingen lämnades oberörd.

Sedan bar det av till vår inkvartering i nyrustade stugor vid Uskavigården, beläget vid sjön Uskens strand norr om Nora i Lindesbergs kommun. Middag serverades av Tre sjöars kök som även stod för förtäringen under resten av helgen.

Lördagen gav oss onödigt mycket regn med tanke på att sommaren i övrigt var så torr, men klädda för skogen gav vi oss iväg till Mårdshytte kalkskog, som är ett nytt naturreservat med äldre granskog ganska nära där vi var förlagda. Sivert Juneholm guidade oss och visade på kalkbräken, som växte väldigt fint. Vi såg även sårlåka och förra årets fyrflikiga jordstjärna.

Vi fortsatte längre norrut och stannade i Lejakärret, känt bl.a. för sin kärrknipprot, guckusko och stora öppna plats med slig av kopparkis. Vi delade upp oss i två grupper varav en gick ut på kärret och en kollade av väggkantens växter. Michael pratade grundläggande botanik med oss i väggruppen. Vi erfor att matsäck i regn också smakar bra, men vi drog snabbt vidare till Siggebohyttan och besökte där en hästhage med tillhörande sällskaplig häst. 14 månlåsbräken räknades

Skogsvicker *Vicia sylvatica*.

Äkta förgätmigej *Myosotis scorpioides*.

Sievert Juneholm vid skogsklockelokalen.

Elisabet Kocken och Majbritt Nilsson.

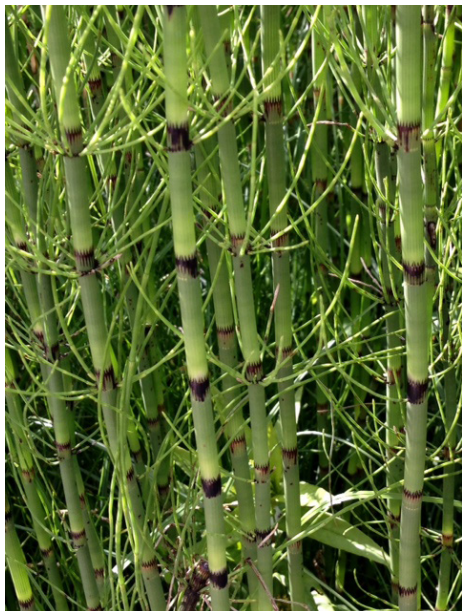
in under stor glädje. Siggebohyttans Bergsmansgård sålde sedan flertalet glassar till oss, de smakade också bra utan sol! Kvällen avnjöts med bad i sjön och övningar i att nyckla växter, svårt men väldigt intressant.

När det blev söndag hade vår grupp utökats med flera personer, och vi åkte till Rya grustäkt, för att se ruderatväxter. Här blev jag en aning distraherad p.g.a. min förtjusning i runda stenar och även min nyväckta förtjusning i gråbinka. Anders Carlberg hittade här dagens - eller årets - höjdpunkt bland insekterna, *Conura xanthostigma*, som ingår i familjen bredlärssteklar, och den gör

verkligen skäl för familjenamnet. Kanske den egentligen kommer från yttre rymden?

På vägen till Vargmon, som var vårt nästa mål, stannade vi efter vägen och såg en mängd ståtliga skogsklockor som klarat sig undan slåttern av väggkanten. Vid Vargmon gick vi under Berits ledning ut och letade efter ryl, som jag verkligen inte visste vad det var! Visst hittade vi denna lilla växt, trots att den gömde sig i lingoeriset. Michael visade oss också en mycket mycket liten svamp som växer på kåda, kådskål. Det finns verkligen små underverk.

För vissa avslutades helgen här med fika

14 *Kärrfräken Equisetum palustre.*

Åkervädd Knautia arvensis.

vid väggkanten, medan några åkte vidare till Hammarby herrgårdspark och tittade på bl.a. vitfryle, parkgröe och de gamla parkträden. En helt fantastisk helg blev det, med många olika lokaler och skiftande växter. Nu när höstmörkret kryper närmre ska jag se tillbaka på alla fynd vi gjorde dessa dagar, och jag rekommenderar er alla att gå in på Artportalen, och läsa vad vi hittade på lägret. Sök på dagarna 7-9 juli och Nora och Lindesberg kommun.

Berit fikar i regnet vid Lejakärret.

Ryl *Chimaphila umbellata*.

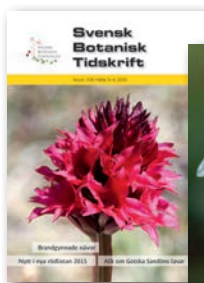
Inventering av ryl på Vargmon.

Välkommen till Svenska Botaniska Föreningen!

Vill du veta mer om våra vilda växter? Gå då med i Svenska Botaniska Föreningen. Vi arrangerar resor både i och utanför Sverige, vi anordnar De vilda blommornas dag och vi reser under de årliga Botanikdagarna till blomsterrika och vackra platser i något svenskt landskap. Vi arbetar aktivt med floraskydd, bland annat genom Floraväktarna. Vi ger ut floror och andra böcker om botanik samt de innehållsrika tidningarna *Vilda växter* och *Svensk Botanisk Tidskrift*.

Just nu kan du bli medlem i föreningen till ett mycket förmånligt prova-på-pris, 150 kr jämfört med normalpriset 275–300 kr.

Gå in på www.svenskbotanik.se/prova-pa.html och välj vilken tidning du vill koppla till ditt medlemskap. Du kan ha båda! Du kan också kontakta vårt kansli direkt på telefon 018-471 28 91.

Röda vingar i Bölets ängar

Text: Bo Hägerås. Bild: Bo Hägerås och Daniel Gustafson.

Redan under förra årets exkursion till Bölets Ängar i Karlsborg blev vi överens om att se till att komma tillbaka för att se vad reservatet har att bjuda lite senare på sommaren. Det vi framför allt fikade efter var att få se trumgräshoppa och fältgentiana.

Den gången var vi där en vecka före midsommar, med ängarna fulla av orkidéer och försommarfägring. Årets utflykt till västgötaresevatet blev verklighet 20/8, en bra bit in på eftersommaren. Dagen var lite kylig och molnen växte till undan för undan, så hoppet om att få se trumgräshopporna spelflyga sjönk ganska snart hos det femtontal örebrobotaniker som samlats.

Först några ord om själva reservatet: Området fick nuvarande omfattning och skydd 2007 och är 71 hektar stort. Det är beläget strax norr om Karlsborg söder om länsgränsen. Inom reservatet är mycket lite iordningställt för besökare. Det inskränker sig till en enkel parkering längs vägen och självstängande grindar till betesfällorna.

I reservatet finns branta skogbevxna sluttningar, betesmarker på flacka och kupe-rade marker och spår efter äldre åker- och ängshävd på de lågt liggande delarna. Berggrunden utgörs delvis av lättvittrad grönstensskiffer som ger förutsättningar för

den intressanta kalkgynnade floran. Detta är ett område med månghundraårig brukarhistoria och var fram till för 150 år sedan nationellt viktigt genom brytning av manganmalm till stålindustrin. Intill reservatet finns som minne av dess historia gott om gruvschakt och gruvhål.

När reservatstanken väcktes var det mesta av den nuvarande reservatsytan helt igen-vuxen med sly och ett jättearbete med sly-bekämpning, stängsling och organisation av beten genomfördes. När man nu ser det öppna landskapet är det svårt att föreställa sig hur det tidigare har sett ut. En ogenom-tränglig slyridå bytt mot ett pastoralt öppet landskap. Länsstyrelsen i Västra Götaland och Karlsborgs Naturskyddsförening har samarbetat på ett mycket effektivt sätt i restaureringen. Mycket och viktigt arbete utförs och har utförts av frivilliga från Naturskyddsföreningen.

Eftersom den häftigaste blomningstiden var över vid vårt besök var inte blomprakten

Björn Nordzell och Michael Andersson beundrar blomsterprakten.

Fotografering av trumgräshoppa.

alls att jämföra med förra besökets, men andra arter fanns istället på plats. Vi såg redan på parkeringen åkervädd och ängsvädd, av några kallad knappvädd, och fick tillfälle att jämföra dem. Rundvandringen gick genom beteshagar som tydligt visade hur torr sommaren varit. Vi såg fröställningar av flera av de arter vi sett i blom förra gången. På skuggsidan av ett grönstensblock hittade vi flera kalkgynnade mossor, ormbunkar och lavar. Strax därefter fick vi ta skydd för ett kraftigt regn med kyliga vindar och var sedan överens om att hoppet att se trumgräshoppor var borta för den dagen.

Tillbaka på parkeringsplatsen tröståt vi vår matsäck men när regnet upphört och himmelen ljusnade något bestämde vi oss för att ta en tur genom de restaurerade slåtterängarna. Molnen skingrades, solen visade sig och värmen kom tillbaka. Vi vandrade bland slåtterblommor, fältgentiana och skyar av vädd, allt mycket vackert, och det tog inte många minuter förrän Owe ropade: ”Trumgräshoppa”, och sedan, en till och en till. Hannarna, vi såg minst tre stycken, drog som röda streck genom luften och Michael lyckades få ögonen på en välkamouflerad hona, som också fastnade på bild.

Så blev det till slut precis så lyckat som vi hade önskat, fältgentianor i massor och trumgräshoppor flygande både högt och lågt!

Långsam vandring genom Bölets ängar.

Vi gjorde på vägen tillbaka ett par avstickare, dels för att besöka lokalen för ryl och knärot på vägen ner mot Djäknasundet, dels för att se en liten kalktallskog alldeles invid vätterstranden. På den första lokalen såg vi knärot, ryl och pyrolor. Vi hade hoppats att rylen skulle vara i blom; förra gången var vi för tidigt ute, men nu var det istället för sent. Knäroten hade också blommat över vilket var mer väntat.

I tallskogen hade vi hoppats att få se en del rara svampar, men därav blev intet, årets torra hade varit för svår. Vi såg dock talltickor på flera av de ståtliga furorna och regnbyar som krusade Vättern ut mot Röknenöarna. Se artlista från exkursionen på nästa sida.

Fältgentiana Gentianella campestris.

Bölets Ängar

ängsvädd (knappvädd)	<i>Succisa pratensis</i>
åkervädd	<i>Scabiosa arvensis</i>
fältgentiana	<i>Gentianella campestris</i>
ängsviol	<i>Viola canina</i>
spenört	<i>Laserpitium latifolium</i>
takmossa	<i>Syntrichia ruralis</i>
gråfibbla	<i>Pilosella officinarum</i>
vittfläckig guldvinge	<i>Lycaena virgaureae</i>
nässelklocka	<i>Campanula trachelium</i>
vägtistel	<i>Cirsium sylvaticum</i>
olvon	<i>Viburnum opulus</i>
ängsviol x skogsviol	<i>Viola canina x riviniana</i>
stagg	<i>Nardus stricta</i>
knägräs	<i>Danthonia decumbens</i>
darrgräs	<i>Briza media</i>
sammetsdaggkåpa	<i>Alchemilla glaucescens</i>
spåttistel	<i>Carlina vulgaris</i>
kalksvartbräken	<i>Asplenium trichomanes ssp. quadrivalens</i>
stensöta	<i>Polypodium vulgare</i>
sötvedel	<i>Astragalus glycyphyllos</i>
gullockmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>
grov baronmossa	<i>Anomodon viticulosus</i>
trattlav	<i>Cladonia pyxidata</i>
kruskalkmossa	<i>Tortella tortuosa</i>
platt fjädermossa	<i>Neckera complanata</i>
traslav obest.	<i>Scytinium lichenoides sensu lato</i>
piskbaronmossa	<i>Anomodon attenuatus</i>
skavfräken	<i>Equisetum hyemale</i>
småborre	<i>Agrimonia eupatoria</i>
klotpyrola	<i>Pyrola minor</i>
sommarfibbla	<i>Leontodon hispidus</i>
jungfrulin	<i>Polygala vulgaris</i>
blekstarr	<i>Carex pallescens</i>
hundstarr	<i>Carex nigra</i>
hirsstarr	<i>Carex panicea</i>
knapptåg	<i>Juncus conglomeratus</i>
smörbollar	<i>Trollius europaeus</i>

ängsskallra	<i>Rhinanthus minor</i>
bergmynta	<i>Clinopodium vulgare</i>
knagglestarr	<i>Carex flava</i>
vildlin	<i>Linum catharticum</i>
toppslätskivling	<i>Psilocybe semilanceata</i>
guckusko	<i>Cypripedium calceolus</i>
getapel	<i>Rhamnus cathartica</i>
hartsros	<i>Rosa mollis</i>
grön x knagglestarr	<i>Carex demissa x flava</i>
stinksyska	<i>Stachys sylvatica</i>
guldsandbi	<i>Andrena marginata</i>
slätterblomma	<i>Parnassia palustris</i>
skogsvicker	<i>Vicia sylvatica</i>
rödklint	<i>Centaurea jacea</i>
sydvårbrodd	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
bockrot	<i>Pimpinella saxifraga</i>
slånlav	<i>Evernia prunastri</i>
mjölig brosklav	<i>Ramalina farinacea</i>
grön spiklav	<i>Calicium viride</i>
gullviva	<i>Primula veris</i>
kärrfibbla	<i>Crepis paludosa</i>
kärrtistel	<i>Cirsium palustre</i>
trumgräshoppa	<i>Psophus stridulus</i>
kattfot	<i>Antennaria dioica</i>
höstfibbla	<i>Scorzoneroidea autumnalis</i>
vinbärsfuks	<i>Polygonia c-album</i>
amiral	<i>Vanessa atalanta</i>
sorgmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>
blåklockshumla	<i>Bombus soroensis</i>
jolster	<i>Salix pentandra</i>
haghumla	<i>Bombus sylvarum</i>
backruta	<i>Thalictrum simplex</i>

Skog mot Djäkнасundet

grönpyrola	<i>Pyrola chlorantha</i>
björkpyrola	<i>Orthilia secunda</i>
ryl	<i>Chimaphila umbellata</i>
knärot	<i>Goodyera repens</i>

Tallkalkskog vid Vätternstranden

tallticka	<i>Prodoxalea pini</i>
-----------	------------------------

Stoppa pressarna! - Det händer saker i Närkes flora!

Text och bild: Arne Holmer.

Jag cyklade i solskenet bort till naturreservatet Herrfallsäng. Kollade där ett fint bestånd av återupptäckt slöjroksvamp och fotograferade de vackra fruktkropparna. På hemvägen hajade jag plötsligt till. Vad var det som skymtade till i vägkanten? Något högt brunt. Det kan väl inte.... ? - Är väl näst intill omöjligt?

Vände och cyklade tillbaka en bit. Två halv-meterhöga överblommade bruna stänglar. Inga gröna blad, bara en brun fjällig stjälk. Och här växte borsttistel längs vägrenen. Genom huvet for bilder av andra bruna växter: tallört, nästerot, vätteros, överblommade vinterståndare av höga orkidéer? Men nej. Det här kan inte vara något annat än parasiten som suger sin näring från tistlar, tistelsnyltrot *Orobanche reticulata*. Har aldrig sett den överblommad tidigare. Det finns visserligen andra snyltrötter, men de ser ju inte alls ut så här. Jag mäter plantorna, fotograferar dem i helbilder, närbilder och

miljön de växer i.

Därefter åkte jag till Östernärke där det sedan några år finns ett stort bestånd av relativt nyupptäckta tistelsnyltrötter. De var också överblommade. Tog bilder och jämförde. Jo, men visst! Det jag funnit måste vara ännu en lokal med tistelsnyltrot i Närke. Visserligen växer där bara tre exemplar. De lever lite farligt. På högsommaren har man slagit vägrenarna och plantorna har med endast några centimeters marginal undgått att bli avklippta. – De är nu rapporterade med bilder till artportalen. Vi får se om de riktiga experterna lägger in veto. Men annars är det fantastiskt roligt att vi nu i Närke kanske har två lokaler med denna sällsynta växt. Det är ingen idé att gå in på artportalen för att se rapporten. Den här växten är nämligen av säkerhetsskäl dold för allmänheten.

Överst växtplatsen, nederst slöjroksvamp.

Överblommat ax av tistelsnyltrot.

En kvällsutflykt till Göksholm

Text och bild: Claes U. Eliasson.

Den 26 augusti gjorde Berit Ragné, Anders Carlberg, Camilla Pettersson och Claes en inofficiell kvällsutflykt till udden Sundholmen norr om Göksholm. Avsikten var att försöka få se vinkelprytt rörfly *Phragmitiphila nexa* (VU).

Denna art har en ovanlig utbredning i Sverige genom att denna är begränsad till Hjälmarmrådet och Mälardalen österut till Enköping. I övrigt finns arten bara runt Börringesjön i Skåne, samt att sporadiska fynd gjorts i Uppsala, i Salatrakten och på Gotland. Då jag var 15 år var detta en art vars upphovsrikt från Sverige ifrågasattes av de ledande experterna. Den uppgavs i litteraturen nämligen enbart vara funnen en gång i Skåne 1874. Uppgiften hade hämtats ur ett publicerat manuskript av prästen Wallengren. På museerna fanns dock inga belägg.

Då jag hittade denna art 31 augusti 1968 vid Barkarövikens längst västerut i Mälaren var detta en stor sensation. Det visade sig snart att ytterligare två fjärilssamlare från Nora hittat arten en vecka senare vid Myrö öster om Örebro. Hans Karlsson som samtidigt startat upp Nerikes Entomologiska Sällskap hittade påföljande år en lokal vid Kvismaren där *nexa* kunde påträffas i hundratal varje kväll. Detta gjorde platsen till en av de mest välbesökta av entomologer under de följande åren. Fjärilarna svärmade i skymningen runt täta bestånd av jättegröe *Glyceria maxima* som växte på nyligen upplagda muddermassor från Kvismare kanal. Föreningen NES fick härigenom en riktig rivstart med stor anslutning och det föll sig naturligt att *nexa* också blev föreningens

logo som pryder årsskrifterna 1969-1975.

Väl framme vid Göksholm upptäckte vi att vägen mot Sundholmen nu har en låst bom. Vi började med att orientera oss i området för att hitta en bra yta med rikligt av jättegröe. Det första vi fick se var att springkorn ännu blommade. De stora gula, sporreliska blommorna ser verkligen exotiska ut. På denna växtart lever tre fjärilsarter som samtliga är rödlistade: gulryggig fältmätare *Ecliptopera capitata* (VU), nätådrig parkmätare *Eustroma reticulata* (VU) och springkornsfältmätare *Xanthorhoe biriviata* (NT). De är samtliga påträffade här, men flyger huvudsakligen tidigare på säsongen.

Inte långt efter vi passerat bommen gör Berit oss uppmärksamma på en grupp soppar i väggkanten. Det visade sig vara eldsopp *Boletus luridus* och för flera av oss var det första gången vi såg denna. Jättegröe växte mest rikligt runt den lilla fyren som står i en uthuggning i skogen vid vägen.

Medan det mörknade ordnade vi med en plats för fjärilsduken och UV-ljuslampan, samt bär fram elverket. Då klockan var 21.00 tog vi håvarna och återvände till vägavsnittet där jättegröe växte på behändigt avstånd. Den första fjärilen som lät sig infångas visade sig vara en hane av *nexa*. Efter en stund dök ytterligare en hane upp.

20 Fjärilsduk och UV-lampa.

Vinkelprytt rörfly *Phragmitiphila nexa*.

I övrigt var det väldigt få fjärilar som var på vingarna denna ganska svala kväll. Det kom endast ett tiotal arter till UV-ljuset och före 23.00 då vi slutade bara ytterligare en *nexa*. Vi noterade också Skogsstyrelsens symbol för område med naturvårdsavtal på några stolpar, så denna klassiska fjärilslokal har idag fått ett visst skydd mot exploatering. Den som vill läsa mer om de rödlistade fjärilsarterna rekommenderas att ta del av ArtDatabankens artfaktblad.

Eldsopp Boletus luridus.

Lavforskaren Jan Wilhelmson (1937-2017)

Text och bild: Lars Löfgren.

I ett av mina minnen från Arbogas gamla stadsbibliotek vid Stora Torget ser jag en pryddlig yngling med en samling fågelböcker under armen. Ett halvt sekel senare samarbetade jag med ynglingen, Jan Wilhelmson, växt- och fjärilsamlare, jazztrumpetare, konstnär, kulturskribent, årsboksredaktör, radio- och tv-personlighet m.m. I hans gård i Nyckelby, Fellingsbro, sågs vi på flera konstutställningar. Mötena ledde senare till ett omfattande samarbete i naturvårdens tecken.

I ungdomsåren fick Jan i Örebro kontakt med Nils Hakelier, en av landets kun­nigaste moss- och lavforskare, samt bl.a. Entomologiska Föreningen. Långt senare, när Jan medverkade i fältarbetet för Närkes Flora, utvecklades hans intresse för lavar. Vi utforskade, ofta tillsammans med Karl Gustaf Nilsson, på beställning från bl.a. Länsstyrelsen i Örebro, ett 50-tal värdefulla områden och dessas kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger, ett arbete vari Jan svarade för merparten av lavinventeringarna och för praktiskt taget alla lavbestämningar. I arbetet ingick bl.a. lavstudier på nästan tusen flerhundraåriga ekar. Flera av dessa områden har sedan skyddats som naturreservat.

Våra arbetsdagar i fält och under bilturer mellan objekten fylldes ut av Jans humoristiska, ibland sarkastiska, kommentarer till tidens vedermödor i stort och smått. Den annars så strikte och väluppfostrade Jan hade, tro det eller ej, som specialitet att visa finger under halsbrytande kommentarer åt virriga medtrafikanter.

Under dessa år av intensiva studier i bl.a. Närke samlade vi ”belägg” (bevismaterial) som nu finns i våra offentliga herbarier, särskilt i Örebro. Genom jämförelser med

tidigare lavforskning i Närke har Jan analyserat vilka arter som håller stand och vilka som är rödlistade eller på annat sätt hotade.

Fr.o.m. 1998 återfinns Jan som medförfattare till 34 inventeringsrapporter eller andra publikationer vari ingår hans kunskaper om lavarna. Många av dessa finns i fulltext på länsstyrelsens i Örebro hemsida.

Jan Wilhelmson, Kvistbro: Ö om Lillsjöstrand 1989.

Program

12 november Sommarens fynd. Föreningarnas hus kl. 15.00. Kontakt Daniel Gustafson, tfn. 073-714 16 06.

Herbariegruppen kommer under hösten att träffas för arbetsmöten den 1/11, 22/11 och 6/12. Alltid kl. 15-20 och alltid på en onsdag i f.d. logementet Narva. Ansvarig Margareta Hedman, tfn. 070-290 71 73.

Programmet för 2018 kan du hitta i kommande nummer av T-Veronikan och på föreningens hemsida www.olbs.se.

Blomgåtor

Text och bild: Björn Nordzell.

Blommor kan sitta ensamma eller i en blomställning i form av t ex en klase, en korg eller ett knippe. När vi ser en blomma och arbetstämmer den utgår vi från ett helhetsintryck som omfattar växtens höjd, blommans färg, bladform, blomställning, växtmiljö m.m.

Om vi tar ut en enskild blomma ur en blomställning kan det bli svårare. Och inte blir det lättare om vi på bilden saknar referenser

för att bedöma blommans storlek och inte heller får något besked om i vilken miljö den växer. Här har ni fyra vanliga blommor. Vilka är det?

Skicka in era svar till T-Veronikans redaktion (teveronikan@gmail.com) före 15 december 2017. Först öppnade rätta svaret få, förutom ära och berömmelse, några vackra blomsterkort.

Örebro Läns Botaniska Sällskap

ÖLBS ändamål är att utgöra ett forum för utbyte av erfarenheter och kunskaper inom botanikens olika grenar, att utforska floran inom länet och att verka för skydd av växtlokaler och växtsamhällen. ÖLBS är anslutet till Svenska Botaniska Föreningen.

Styrelse

Ordförande

Daniel Gustafson Östra Vintergatan 48
703 43 Örebro, tfn 073-714 16 06
daniel.gustafson@telia.com

Vice ordförande

Bo Hägerås Himmer 330
715 95 Kilsmo, tfn 070-650 97 74
hageras@gmail.com

Sekreterare

Margareta Hedman E Rosenbergs v 25
702 85 Örebro, tfn 070-290 71 73
margaretahedman@yahoo.se

Kassör

Owe Nilsson Utterbäcksvägen 10,
691 52 Karlskoga, tfn 0586-72 84 78
owe.kga@telia.com

Ledamöter

Gunilla Dahlén Holländaregatan 22
702 86 Örebro, tfn 0703-25 36 22
dahlen.gunilla@gmail.com

Berit Ragné Odengatan 2
713 32 Nora, tfn 0587-109 11
berit.ragne@telia.com

David Tverling Karl XI:s väg 9,
695 32 Laxå, tfn 070-578 41 20
davidtverling@hotmail.com

Suppleanter

Ingevi Fall Tempelkärrsvägen 25
702 30 Örebro, tfn 019-24 04 82
tfn 070-319 59 75, ingefall@telia.com

Organisationsnummer

875001-7298

Adress

Korrespondens ställs till ordföranden.

Medlemsavgift 2017

Ordinarie medlem 150 kr.

Familjemedlem 75 kr (ej *Veronikan*).

Avgift inbetalas till

Plusgiro **64 26 24-1**.

Glöm ej att ange namn när ni betalar medlemsavgiften. Vi är också tack-samma om ni meddelar oss era adress-ändringar och e-postadress.

Hemsida

www.olbs.se

Veronikan

Årgång 22 nr 3/2017

Ordföranden har ordet

Daniel Gustafson..... 3

Parkhättemossa *Orthotrichum pallens*

i Närke

Lars Löfgren..... 4

Botanikdagarna i södra Skåne

29 juni – 2 juli 2017

Arne Holmer..... 6

Botanikläger i Nora och Lindesberg 7-9 juli

Camilla Pettersson..... 13

Röda vingar i Bölets ängar

Bo Hägerås..... 16

Stoppa pressarna! - Det händer saker i Närke:s flora!

Arne Holmer..... 19

En kvällsutflykt till Göksholm

Claes U. Eliasson..... 20

Lavforskaren Jan Wilhelmson (1937-2017)

Lars Löfgren..... 21

Program..... 22

Blomgåtor

Björn Nordzell..... 22

